

Wbft?!

Kinderrechtenverdrag
Zwart op wit en licht
verteerbaar

-18

voorwoord

In je leven kom je voortdurend in contact met volwassenen: je ouders, je buren, je leerkrachten, de dokter, de rechter, de politieagent. Sommige van die volwassenen staan dicht bij je, andere staan wat verder van je af. En al die volwassenen gedragen zich op een bepaalde manier tegenover jou.

Wellicht vraag je je weleens af: wat mag ik eigenlijk van volwassenen verwachten? Hoe zouden volwassenen zich tegenover mij moeten gedragen? Dan is het goed dat je weet dat er een Kinderrechtenverdrag bestaat.

Dat Verdrag is strikt genomen een 'overeenkomst' tussen staten. De overheid van de landen die het Verdrag ondertekenden, zeggen dat ze de rechten van minderjarigen stap voor stap gaan waarmaken. Ook in ons land heeft de overheid die verplichting op zich genomen.

De 'overheid': dat klinkt misschien wat ver van je bed? Maar dat is het niet. Het Verdrag zegt dat de overheid er alles aan moet doen om ervoor te zorgen dat volwassenen minderjarigen met respect behandelen. Desnoods moet de overheid zelf bijspringen.

Het Verdrag zegt ook dat de overheid de omgeving en de voorwaarden moet scheppen waarin minderjarigen goed kunnen leven. Daarvoor moeten de politici die aan de macht zijn regels maken, en beleid en praktijk ontwikkelen.

Maar het Verdrag bindt niet alleen die politici. Het bindt elke volwassene. Mensen die rechtstreeks of onrechtstreeks met minderjarigen omgaan, mensen die dicht bij je staan of wat verder af, alle volwassenen. Ook je ouders, al hebben die volgens het Verdrag een speciale positie. Zij krijgen van de samenleving het vertrouwen om je op te voeden, zolang ze je belangen maar voor ogen houden. Anders moet de overheid ook daar ingrijpen.

Kortom: het Verdrag geeft aan wat je van de wereld om je heen mag verwachten. Zorg dat je je rechten kent en doe er iets mee.

Inhoud

het Verdrag	5
van Verklaring tot Verdrag	6
van woorden tot daden	7
van goedkeuring tot bekrachtiging	8
wereldrecord	9
drie soorten kinderrechten: 3 P's	10
rode draad: basisprincipes van het Verdrag	11
wat je van het Verdrag mag verwachten?	12
hoe je voor je rechten opkomt?	13

je rechten als minderjarige

15

je algemene rechten als minderjarige	16
je recht om iemand te zijn: je recht op leven, ontwikkeling en identiteit	18
je recht op een eigen mening	20
je recht op informatie	22
je recht op privacy	24
je recht op een goed leven	26
je rechten in je dagelijkse leven	28
je recht op spel, rust en cultuur	30
je recht op onderwijs	32
je recht op een gezin	34
je recht op gezondheidszorg	36
je recht op bescherming	38
bescherming tegen geweld	40
bescherming tegen drugmisbruik	42
bescherming tegen ontvoering naar het buitenland	44
bescherming tegen kinderarbeid	46
speciale beschermrechten voor kwetsbare minderjarigen	48
je rechten als je een handicap hebt	50
je rechten als slachtoffer van geweld	52
je rechten als je tot een minderheid behoort	54
je rechten als je vluchteling bent	56
je rechten als je een misdrijf pleegde	58
je rechten als kindsoldaat	60
meer informatie	62

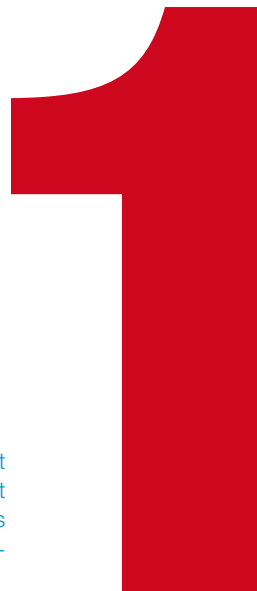
In totaal telt het Verdrag 54 artikelen.

- Het Verdrag begint met een 'preamble' of inleiding.
- Daarna schetst het in artikel 2, 3, 6 en 12 de belangrijkste basisprincipes van het Verdrag.
- Tot artikel 40 gaat het over de concrete rechten van minderjarigen. Als je wilt weten wat je rechten zijn, is dat het belangrijkste deel.
- Artikel 41 tot artikel 54 gaan tenslotte over de toepassing, de controle en de inwerkingtreding van het Verdrag.

het Verdrag

In 1989 nam de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York het 'Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind' aan. In België kreeg dit Kinderrechtenverdrag begin 1992 kracht van wet. Het geldt voor al wie jonger is dan 18 jaar. Wat betekent het Verdrag? Wat staat erin? Wat mag je er als jongere van verwachten? Een overzicht.

van Verklaring tot Verdrag

Na de gruwel van de Tweede Wereldoorlog besloten alle landen van de wereld in 1948 om samen een wereldorganisatie op te richten: de Verenigde Naties (VN of UNO). De organisatie zou er alles aan doen om oorlogen te vermijden en vreedzame oplossingen te zoeken. In de VN maken alle landen daarom afspraken met elkaar over belangrijke wereldproblemen. Soms vinden de landen hun afspraken over bepaalde onderwerpen zo belangrijk dat ze er een bindende afspraak van maken, een 'verdrag'. Zo kwamen er VN-verdragen over milieu, gezondheid en overbevolking.

Ook na de Tweede Wereldoorlog groeide de overtuiging dat staten met hun burgers niet zomaar kunnen doen wat ze willen: mensen worden geboren met rechten, en geen enkele overheid kan die rechten zomaar afpakken of schenden. Al in 1948 keurden de Verenigde Naties de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens goed, een belangrijke mijlpaal in de geschiedenis van de twintigste eeuw. Die Universele Verklaring gaat over de rechten van alle mensen, vrouw of man, zwart of blank, oud of jong. Ze geldt dus ook voor minderjarigen.

Maar jongeren zijn extra kwetsbaar. Daarom vonden veel landen al snel dat er voor minderjarigen extra duidelijke afspraken moesten komen. Dat leidde in 1959 tot een plechtige Verklaring over de Rechten van het Kind: een oproep aan alle landen ter wereld, om aandacht te hebben voor de belangen van minderjarigen.

De meeste landen in de wereld vonden de rechten van minderjarigen zó belangrijk dat ze er dertig jaar later een internationaal Verdrag van maakten. Op 20 november 1989 keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York het Kinderrechtenverdrag goed. Voluit heet het: 'Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind'. In België kreeg het Verdrag op 15 januari 1992 kracht van wet. Zo'n internationaal verdrag gaat dus veel verder dan een verklaring. Als we vandaag spreken over kinderrechten of over rechten van minderjarigen, gaat het over de rechten die in dat Kinderrechtenverdrag staan.

van woorden tot daden

In het Verdrag beloven alle landen dat de overheid erop gaat toezien dat kinderrechten in hun land echt toegepast worden. Hoe dat precies gebeurt, bepaalt elk land zelf. En de politieke overheid kreeg van het Verdrag nog een extra taak: om de vijf jaar moet ze over de vooruitgang van kinderrechten een rapport maken voor het Internationaal Comité voor de Rechten van het Kind in Genève. Dat Comité waakt voor de Verenigde Naties over de rechten van minderjarigen en over hoe elk land die toepast. Dat is al een begin, maar als een land kinderrechten overtreedt, zijn er nog geen echte dwangmaatregelen om daar iets aan te doen. Er bestaat geen internationale rechtbank voor kinderrechten. Bovendien is het werk nooit af en moet elk land binnen zijn eigen mogelijkheden werken.

van goedkeuring tot bekrachtiging

Het Kinderrechtenverdrag zegt welke rechten kinderen en jongeren hebben. Toen de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties het Verdrag in 1989 goedkeurde, stemde geen enkel land tegen.

Dat betekende niet dat het Verdrag meteen in alle landen wet was. Na de goedkeuring moet zo'n verdrag nog een hele weg afleggen.

1.

Als een verdrag goedgekeurd is, moeten alle staats-
hoofden het eerst nog onder-
tekenen.

Met zijn hand- tekening zegt
de koning of de president
duidelijk dat zijn land be-
looft om werk te maken van
het verdrag, om al wat in het
verdrag staat in het eigen
beleid uit te voeren.

2.

Om de regels uit een ver-
drag op te nemen in de ei-
gen wetten van een land,
moet het parlement het ver-
drag bekrachtigen of ratifi-
ceren. Dan weet je zeker
dat het verdrag in elk land
afzonderlijk kracht van
wet heeft. Pas dan gaat het
verdrag echt werken.

3.

En om helemaal in orde te
zijn, is het niet genoeg dat
één land al deze stappen zet.
Het Verdrag zegt zelf dat
het pas echt gaat werken
als twintig landen het be-
krachtigd hebben. Op dit
punt brak het Kinderrech-
tenverdrag alle records:
nooit werd een verdrag
sneller door genoeg landen
bekrachtigd.

wereldrecord

Alle landen van de hele wereld hebben in 1989 het Kinderrechtenverdrag ondertekend. En op twee uitzonderingen na hebben alle landen het ondertussen ook bekrachtigd. Dat is een wereldrecord. Alleen Somalië en de Verenigde Staten bekrachtigden het Verdrag nog niet.

In Somalië is het onduidelijk wie nu precies het staatshoofd is en wie de regering. In zo'n situatie kan een land maar moeilijk de hele procedure doorlopen.

Maar dit excuus geldt niet voor de Verenigde Staten. In 2002 nog zegden Amerikaanse politici op de Kinderrechtenconferentie in de Verenigde Staten dat ze niet echt in kinderrechten geloven en dat ze weigeren om met het Verdrag in hun land alle verdere stappen te zetten. De Verenigde Staten maken wel vaker problemen rond internationale wetten, omdat ze dan meer rekening moeten houden met wat andere landen zeggen. Bovendien bestaat in de VS nog altijd de doodstraf. Tot voor kort pasten sommige Amerikaanse staten de doodstraf zelfs nog toe op minderjarigen. Pas in maart 2004 werd dat verboden. Ook daardoor geldt het Kinderrechtenverdrag vandaag nog altijd niet in de VS.

drie soorten kinderrechten

3 P's

In het Kinderrechtenverdrag wilde men kinderen drie soorten rechten geven: **provisie-rechten, protectierechten en participatierechten.**

Provisierechten geven je toegang

Provisie verwijst naar wat kinderen nodig hebben om in de best mogelijke omstandigheden op te groeien: genoeg eten en drinken, een degelijk dak boven je hoofd, toegang tot gezondheidszorg, scholen, hulpverlening...

Protectierechten beschermen je

Protectie is een ander woord voor bescherming. Je protectierechten beschermen je als minderjarige tegen allerlei vormen van geweld: kindermishandeling, verwaarlozing of uitbuiting bijvoorbeeld. Sommige artikelen uit het Kinderrechtenverdrag vragen speciale aandacht voor de bescherming van erg kwetsbare groepen: vluchtelingenkinderen bijvoorbeeld, of kinderen met een handicap.

Participatierechten laten je meedoen

Dat zijn de rechten waarmee je voor jezelf kunt opkomen en waarmee je zelf kunt meepraten of meebeslissen over dingen die jij belangrijk vindt: je recht op inspraak, je recht om je te verenigen of je recht om je eigen geloof te kiezen. Deze rechten zijn de meest opvallende vernieuwing. De Verklaring van 1959 ging vooral over bescherming van minderjarigen. Met de participatierechten ging het Kinderrechtenverdrag van 1989 een stap verder: nooit werd zo duidelijk gesteld dat minderjarigen zélf deze rechten hebben.

rode draad

basisprincipes van het Verdrag

Het Kinderrechtenverdrag vormt een geheel. In het Verdrag staan 54 artikelen, maar een land mag er niet hier en daar één recht uitpikken en aan de andere rechten niets doen. Alle rechten zijn even belangrijk en hangen ook van elkaar af. Vier basisprincipes lopen als een rode draad doorheen alle andere kinderrechten.

1. Discriminatie is verboden

Artikel 1 van het Verdrag zegt dat kinderrechten gelden voor al wie nog geen 18 is. Als het gaat over kinderrechten is iedereen gelijk voor de wet: artikel 2 zegt dat kinderrechten gelden voor alle minderjarigen, zonder onderscheid. Jongen of meisje, blank of zwart, rijk of arm: discrimineren mag niet. Ook niet op basis van afkomst, leeftijd, handicap of geloof.

2. Elke beslissing moet altijd in het belang van het kind zijn

Artikel 3 van het Verdrag zegt dat de overheid en alle volwassenen bij al hun beslissingen de belangen van minderjarigen voor ogen moeten houden. Ook als het gaat over milieu, verkeer, je gemeente, je gezin, je gezondheid. Kinderen en jongeren beslissen daar misschien niet over mee, maar ze dragen wel de gevolgen van de beslissingen van volwassenen.

3. Minderjarigen hebben het recht om goed te kunnen leven en zich te ontwikkelen

Artikel 6 van het Verdrag gaat over het recht op leven en ontwikkeling. Dat recht houdt meer in dan alleen maar overleven als minderjarige. Artikel 6 verplicht elk land om te streven naar een zo goed mogelijk leven voor alle minderjarigen. Met gezondheidszorg om ziektes te voorkomen, door vaccinaties en medisch schooltoezicht bijvoorbeeld. Met opvoedingsondersteuning, degelijk onderwijs, kinderbijslag of milieunormen die ook afgestemd zijn op kinderen.

4. Je eigen mening is belangrijk

In artikel 12 staat een vierde basisprincipe van het Verdrag: elke minderjarige heeft een eigen mening en mag die mening uiten. Volwassenen moeten rekening houden met je mening.

Wat je van het Verdrag mag verwachten

De verantwoordelijke ministers en volksvertegenwoordigers moeten er in hun land voor zorgen dat daar een klimaat groeit waarin minderjarigen hun rechten kunnen beleven. Daarom is het belangrijk dat ze de kinderrechten uit het Verdrag in hun eigen wetgeving vertalen en aan alle volwassenen laten kennen. Want het Verdrag bindt niet alleen ministers en volksvertegenwoordigers. Het bindt alle volwassenen: dus ook de burgemeester en de jeugdwerker van je gemeente, de leerkracht op je school, je huisarts, een politieagent, een rechter, een ambtenaar. Allemaal moeten zij in hun beslissingen rekening houden met je belangen en met je rechten als minderjarige. Dat geldt zelfs voor je ouders, al kregen die van het Kinderrechtenverdrag ook opvoedingsverantwoordelijkheid en opvoedingsgezag. Maar het Verdrag verwacht van ouders wel dat ze dat gezag uitoefenen in het belang van hun kinderen. Kortom: het Verdrag zegt dat je van alle volwassenen mag verwachten dat ze zich tegenover minderjarigen respectvol gedragen. Altijd en overal.

hoe je voor je rechten opkomt

Hier komen we aan een moeilijk punt. Het is namelijk niet omdat je rechten hebt, dat je die ook meteen zelf kunt uitoefenen of afdwingen. Je rechten uitoefenen, kun je meestal wel: zo kun je thuis of op school je eigen mening uiten, afspraken maken met je ouders, beslissen om aan te sluiten bij een jeugdbeweging of met je zakgeld een cd te kopen. Pas als dat niet lukt, zit je met een probleem en moet je je rechten ergens kunnen afdwingen. In België heb je meestal een volwassene nodig om dat met of voor jou te doen. Als minderjarige ben je volgens onze wet 'handelingsonbekwaam': je kunt dus niet op eigen houtje naar de rechtbank stappen om een rechtszaak te beginnen. Willen je ouders of de persoon die voor jou verantwoordelijk is het niet voor je opnemen? Dan sta je eigenlijk met je rug tegen de muur.

Het Kinderrechtencommissariaat pleit er dan ook voor dat minderjarigen de mogelijkheid krijgen om voor hun eigen rechten op te komen, zeker in die gevallen waar anderen dat niet doen.

KAN JE ASIEL
AANVRAGEN IN
BOBBEJAANLAND?

je rechten als minderjarige

2

je algemene rechten als minderjarige

Elk kind heeft het recht om te bestaan, om iemand te zijn met een eigen mening, een eigen privéleven.

Elk kind heeft het recht om een menswaardig leven te leiden.

Dat zijn de meest 'algemene' rechten uit het Verdrag. Ze gelden voor alle minderjarigen, overal en altijd. Deze algemene rechten zijn erg belangrijk: door je recht om iemand te zijn krijg je toegang tot onderwijs, tot gezondheidszorg en tot alle andere rechten uit het Verdrag.

Je recht op een eigen mening, op een eigen privéleven en op een menswaardig leven kan je gebruiken in alle situaties die voor jou belangrijk zijn.

je recht om **iemand** te zijn

“ Toen ik geboren werd, was mijn moeder officieel niet met mijn vader getrouwd, maar nog altijd met haar ex. Daarom kreeg ik de familienaam van die man. Ik wil de naam van mijn echte vader dragen. ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt het recht om te leven (artikel 6).

Vanaf je geboorte heb je recht op een naam, op een nationaliteit, en om je ouders te kennen (artikel 7).

Je identiteit, en dus ook je naam, je nationaliteit en je familiebanden moeten beschermd worden (artikel 8).

Wablieft?!

Zodra je geboren wordt, heb je het recht om iemand te zijn, om te leven en je te ontwikkelen. Volwassenen en de overheid moeten ervoor zorgen dat jij die kansen krijgt.

Om iemand te kunnen zijn heb je ook een naam, een nationaliteit en familiebanden nodig. Daarom moet elk land alle kinderen bij de geboorte inschrijven in een geboorteregister. Zo krijg je een wettelijke identiteit. Als je die identiteit niet krijgt of verliest, dan moet de overheid ervoor zorgen dat dat zo snel mogelijk opgelost wordt. Niet elk kind groeit op bij zijn eigen ouders: toch heb je ook dan het recht om je ouders te kennen, voor zover dat mogelijk is.

Hoe zit dat bij ons?

Al van bij je geboorte zorgen je ouders voor je. Maar de overheid ook. De overheid zorgt er bijvoorbeeld voor dat je naar school, naar de dokter of naar de tandarts kunt gaan. Je ouders krijgen kindergeld. En als je problemen hebt, kun je ergens terecht voor hulp. Kun je niet bij je ouders of je familie opgroeien? Dan moet de overheid ervoor zorgen dat je een thuis krijgt.

In België zijn ouders verplicht om van bij de geboorte hun kind binnen de 15 dagen in te schrijven in het geboorteregister. Als ze dat niet op tijd doen, worden ze gestraft. Ouders kiezen zelf een voornaam voor hun kind. Je familienaam krijg je in principe van je vader. Maar er zijn uitzonderingen: als je vader niet gekend is bijvoorbeeld, of als je geadopteerd wordt. Als minstens een van je ouders Belg is, krijg je de Belgische nationaliteit. Anders kun je ook Belg worden: daarvoor moet je dan bepaalde procedures volgen.

Over de hele wereld starten elk jaar vijftig miljoen kinderen hun leven zonder officiële naam of nationaliteit. Pasgeborenen registreren is meer dan alleen maar een formaliteit. Als je officieel niet bestaat, krijg je ook geen toegang tot onderwijs of gezondheidszorg. Niet bestaan betekent: geen rechten hebben.

Je recht op een eigen mening

“ Nu we een goeddraaiende leerlingenraad hebben, kunnen we op school eindelijk onze mening kwijt over wat er hier allemaal gebeurt. ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt recht op een eigen mening (artikel 12).

Je mag je mening laten horen en je hebt recht op informatie (artikel 13).

Je hebt recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst (artikel 14).

Wablieft?!

Als minderjarige mag je dus een eigen mening hebben. Die mening kan over van alles gaan: over je school, politiek, je gezin, je gevoelens, de dingen die om je heen gebeuren, wat je op tv ziet. Noem maar op. Je hebt ook het recht om te denken wat je zelf wilt, ook als het gaat over godsdienst of andere levensovertuigingen.

Om je mening te vormen heb je informatie nodig. Die mag je zoeken waar je zelf wilt: via boeken, internet, andere media.

En je mag niet alleen een mening hébben, je mag ze ook laten horen in alles wat jij belangrijk vindt. Doe het wel met respect voor andere mensen en meningen: je vrijheid van meningsuiting geeft je niet het recht om andere mensen te kwetsen of te discrimineren.

Iedereen, ook ouders, leerkrachten en rechters moeten je mening serieus nemen en er iets mee doen, rekening houdend met je leeftijd en je rijpheid.

Je spreekrecht voor de rechtbank

Hangt er een beslissing in de lucht waar jij iets mee te maken hebt? Dan moet je kunnen zeggen wat je daar zelf van vindt. Stel dat je ouders uit elkaar gaan of dat je in een instelling zit. Als betrokken 'kind' ben je dan gesprekspartner in alle procedures waarin er over jou beslissingen vallen. Over afspraken of regelingen heb je dus het recht om je mening te geven aan je ouders, maar ook aan een rechter.

Veel rechters nodigen jongeren pas uit vanaf twaalf jaar, omdat

ze denken dat jongere kinderen niet in staat zijn om hun mening te uiten. Maar de wet zelf legt geen leeftijd vast. Alleen voor de jeugdrechtbank trekt de wet wel een leeftijdsgrens; vanaf twaalf jaar is de jeugdrechter verplicht om je uit te nodigen als hij zich moet uitspreken over de verblijfs- en omgangsregeling na de scheiding van je ouders, het beheer van je goederen of over een maatregel in de Bijzondere Jeugdbijstand. Als je nog geen twaalf bent, mag de jeugdrechter zelf kiezen of hij je oproept of niet.

Hoe zit dat bij ons?

De vrijheid van meningsuiting is in België een grondrecht. Artikel 19 van de Grondwet waarborgt voor iedereen – dus ook voor minderjarigen – de vrijheid van eredienst, en de vrijheid om op elk gebied je mening te uiten.

In veel landen hebben meisjes niets te zeggen over met wie ze willen trouwen. Ze moeten dan trouwen met iemand die hun ouders kozen. Als ze zich daar tegen verzetten, krijgen ze verwijten naar het hoofd geslingerd, worden ze geslagen en soms zelfs vermoord.

je recht op informatie

“ Mijn moeder heeft de folder afgepakt die ik op school gekregen heb. Die folder ging over veilig vrijen. ”

Wat zegt het Verdrag?

Elk kind moet toegang krijgen tot passende informatie (artikel 17).

Wablieft?!

Om een mening te vormen, om een beslissing te nemen of om je te verdedigen tegen onrecht heb je informatie nodig. Al die informatie mag je vrij van het internet of uit boeken halen, of uit andere media zoals tijdschriften, kranten of tv. Meer zelfs: ook je ouders, je leerkracht, je dokter, de rechter moeten je informatie geven. Zelfs als je daar niet om vraagt.

De informatie van de massamedia moet voor jongeren toegankelijk zijn: ze moet vooral begrijpelijk zijn en inspelen op wat jongeren willen en nodig hebben.

Toch is niet het hele aanbod van de massamedia geschikt voor kinderen en jongeren. Denk maar aan extreem gewelddadige films of porno op het internet. Daartegen moet de overheid dan ingrijpen.

Hoe zit dat bij ons?

In België zijn kinderen en jongeren vrij om boeken, kranten en tijdschriften te lezen, om het internet te raadplegen of om tv te kijken. Op tv zijn er ook kinder- en jeugdprogramma's. Je hebt vrij toegang tot de bibliotheek. En als je thuis geen computer hebt, kun je in openbare bibliotheken of op andere plaatsen surfen op het internet. Natuurlijk zijn er ook beperkingen: zo zijn sommige films in bioscopen niet toegankelijk voor kinderen.

Je recht op informatie heb je ook op school. Daar zegt het schoolreglement bijvoorbeeld wat je rechten en je plichten zijn.

De krant Children's Express is een succes in de Verenigde Staten en in Engeland. De krant is volledig in handen van jongeren. Ze informeert jongeren al jaren over de actualiteit.

je recht op **privacy**

“ Er circuleert een foto van mij op het internet. Die foto kwetst mij. Er staat ook bij dat ik uit een gezin van armoezaaiers kom. ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt recht op respect voor je privéleven (artikel 16).

Wablieft?!

Niemand mag zich zomaar mengen in je privéleven. Dat wil zeggen dat niemand zich zomaar ongevraagd met je leven mag bemoeien. Zo mag je leerkracht je schoolresultaten niet zomaar bespreken met andere ouders. Of mag je dokter zich niet zomaar met je opvoeding bemoeien. Of mag je buurman zich er niet mee bemoeien met wie jij omgaat. Wat zeker niet mag is kwaadspreken om je te benadelen, te kwetsen of kwaad te doen.

Ook je briefgeheim is beschermd. Dat gaat niet alleen over brieven en e-mail, maar ook over een sms'je naar een vriendin, je geheime dagboek, je chatlogs.

Hoe zit dat bij ons?

Het recht op eerbiediging van je privéleven en je gezinsleven staat in artikel 22 van onze Grondwet: in België is het dus een grondrecht. Een andere wet voegt daaraan toe dat niemand ongevraagd je foto mag publiceren op een website, in de krant, in een tijdschrift, op een folder of in de schoolkrant.

In het Burgerlijk Wetboek staat er ook nog een artikel dat de persoonlijke eer en de goede naam van personen beschermt.

Daarnaast beschermen nog andere wetten je privacy. Zo is er de wet op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Die gaat vooral over databases: je persoonlijke gegevens mogen alleen verzameld, opgeslagen en verspreid worden met je medeweten, en alleen voor het vooraf vastgestelde doel.

Inmenging in je privacy mag wél als ze niet verder gaat dan nodig is voor een 'correct doel' en als je daarvan zelf op de hoogte bent.

Ouderlijk gezag

Mogen ouders je dagboek lezen? Je e-mail controleren? Zonder kloppen binnenkomen in je kamer? In principe niet, nee. Maar zo simpel ligt het niet altijd. Want je ouders staan wel in voor je opvoeding. Hun 'ouderlijk gezag' betekent dat ze handelingen mogen stellen en beslissingen mogen nemen die in jouw belang zijn. Daarbij hoort ook hun recht om in de gaten te houden waar jij zoal mee bezig bent.

In principe hebben je ouders dus niet het recht om je chatlogs te controleren, maar soms hebben ze misschien toch goede redenen om dat wel te doen. Zelfs als jij het met die redenen niet helemaal eens bent, kunnen ze volgens je ouders toch een 'correct doel' dienen. Bijvoorbeeld als je ouders denken dat je zware problemen hebt en als ze het gevoel hebben dat praten niet meer helpt.

In veel weeshuizen overal in de wereld hebben kinderen geen privé-leven. Alles ligt vast in schema's (eten-leren-spelen-slapen...). Niemand heeft er een 'eigen plekje' en alles gebeurt in groep.

A close-up photograph of a field of yellow flowers, likely rapeseed, against a clear blue sky. The flowers are in various stages of bloom, with some fully open and others as buds. The stems are thin and green. The overall scene is bright and cheerful.

“ De gemeente belooft ons al jaren een grotere sociale woning. Onder-tussen woon ik met mijn drie broers en zussen en mijn ouders in een oud beschimmeld huis met maar twee slaapkamers. ”

Je recht op een goed leven

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt recht op een passende levensstandaard (artikel 27).

Wablieft?!

Elk kind heeft recht op een leven dat genoeg kansen biedt voor zijn lichamelijke, geestelijke, verstandelijke, zedelijke en sociale ontwikkeling. Een menswaardig leven begint met een dak boven je hoofd, kleren, genoeg eten en drinken. Maar het heeft ook te maken met kansen krijgen om te leren lezen en schrijven, en om je plaats te vinden in de samenleving. Het betekent ook dat er iemand voor je zorgt als je ziek bent of een handicap hebt, dat je persoonlijkheid kunt ontwikkelen. In de eerste plaats moeten je ouders daarvoor zorgen. Als je ouders dat niet alleen kunnen, moet de overheid ze daarbij helpen.

Hoe zit dat bij ons?

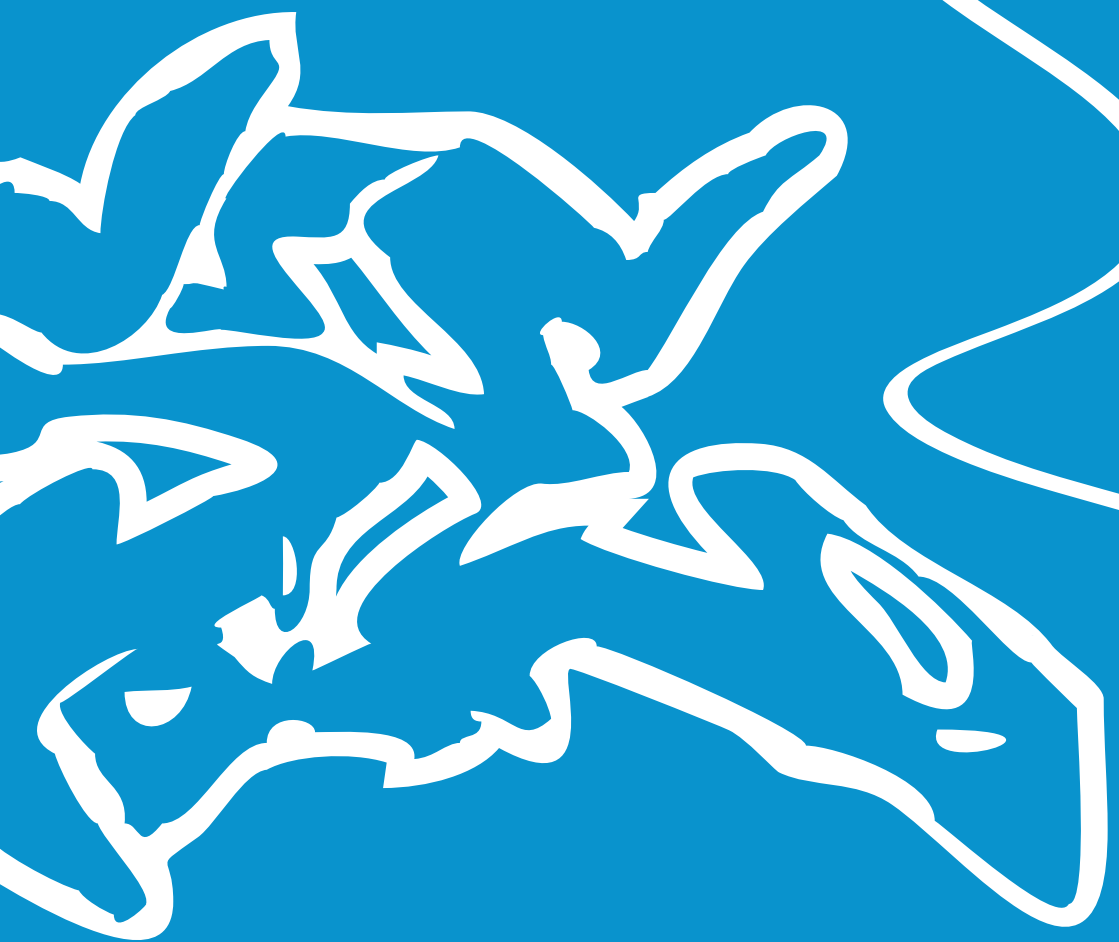
In België hebben we een dienstensysteem om het recht op een menswaardig bestaan voor zoveel mogelijk mensen te vrijwaren. Voor volwassenen zijn er minimumlonen, leeflonen en vervangingsinkomens. En in elke gemeente is er een openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn (OCMW). Voor kinderen en jongeren zijn er laagdrempelige scholen, hulpverlening en gezondheidszorg op maat. En ouders krijgen voor elk kind kinderbijtslag: een bijdrage van de overheid waarmee ze een deel van je opvoeding kunnen betalen. Toch is dat voor veel mensen niet genoeg. Ook in België leven vandaag nog mensen in armoede.

Onderhoudsplicht

Je ouders zijn de eerste verantwoordelijken om in je onderhoud te voorzien. Die verplichting hebben ze minstens tot je achttiende verjaardag. Als je ouders uit elkaar gaan, moeten ze afspreken hoe ze die onderhoudsplicht verdelen. Meestal betaalt de ene ouder aan de andere dan onderhoudsgeld. Soms moet de rechter tussenbeide komen om het bedrag van de onderhoudsbijdrage of 'alimentatie' vast te leggen. Studeer je nog na je achttiende verjaardag? Dan blijven je ouders – mits een aantal voorwaarden – nog verplicht om te betalen voor je studies, je medische kosten en je levensonderhoud.

Elk jaar sterven er in de wereld bijna elf miljoen kinderen vóór hun vijfde verjaardag. Dat is meer dan de hele bevolking van België. Dat zijn er dertigduizend per dag.

**je rechten
in je dagelijkse leven**

Het Kinderrechtenverdrag zegt dat je het recht hebt om bij voorkeur in je eigen gezin op te groeien, en dat je recht hebt op degelijk onderwijs, op vrije tijd en op gezondheidszorg. Maar er is meer: je hebt ook rechten in je gezin, in je school, bij de dokter en in je vrije tijd. Recht op en recht in.

Je recht op spel, rust en cultuur

“ Ze hebben me samen met mijn vrienden weggejaagd van het speelplein. Ze zegden dat we te druk zouden zijn voor de kleintjes. Maar er is nergens in de buurt een plaats waar wij kunnen rondhangen. ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt recht op vrijheid van vereniging (artikel 15).

Je hebt recht op vrije tijd, spel en ontspanning (artikel 31).

Wablieft?!

Kinderen en jongeren hebben het recht om elkaar in groep te ontmoeten of zich bij een vereniging aan te sluiten. Natuurlijk mag die vereniging de rechten van anderen niet schenden. Je activiteiten mogen niemand in gevaar brengen, de orde niet verstoren, de volksgezondheid niet schaden of onzedelijk zijn. Jongeren mogen bezig zijn met muziek, film, sport en jeugdactiviteiten. Als jongere heb je recht op vrije tijd en spel, maar ook op rust en ontspanning.

Hoe zit dat bij ons?

In België zijn jongeren vrij om hun vrije tijd in te vullen. Er is in ons land geen specifieke wetgeving die je op dat vlak beperkt. De overheid organiseert en steunt heel veel initiatieven om de invulling van je vrije tijd te bevorderen. Zo worden er in de Vlaamse gemeenten jeugdwerkbeleidsplannen uitgetekend voor meer en betere spel-, ontspannings- en artistieke kansen van kinderen en jongeren. De overheid zorgt voor bibliotheken, kunstonderwijs, sporthallen. Ze investeert in ruimtelijke ordening. Ze ontwikkelt een fuif-beleid. De vrijheid van vereniging is in België overigens een grondrecht voor iedereen: dat staat in artikel 27 van onze grondwet. Of dat alles genoeg is, is een andere vraag.

Ouderlijk gezag

Als je ouders vinden dat sommige vrienden eerder schadelijk voor je zijn, kunnen ze je contact met die vrienden beperken of verbieden. Dat geldt ook voor je omgang met internet en andere media, en voor je vrije tijd: als het erop aan komt, zijn je ouders verantwoordelijk en hebben zij het laatste woord. Ze kunnen je ook dingen opleggen als ze bijvoorbeeld vinden dat je naar de muziekacademie of de jeugdbeweging moet gaan. Alleen: hun beslissing moet wel altijd in het belang van hun kinderen zijn. En jij hebt natuurlijk het recht om dan ook zelf je mening te geven.

In Oost-Europa worden sommige kinderen reeds op erg jonge leeftijd in uitputtende en veeleisende trainingsschema's gedwongen. Daardoor zijn jonge turnsters soms niet volggroeid en hebben heel wat problemen met hun gezondheid.

Je recht op onderwijs

“ Mijn vader is bakker en droomt er van dat ik ooit de bakkerij overneem. Hij wil dat ik naar de bakkersschool ga. No way! ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt recht op onderwijs. De discipline op school moet verenigbaar zijn met de menselijke waardigheid van het kind (artikel 28).
Onderwijs moet zorgen voor de ontplooiing van jouw persoonlijkheid, je talenten en jouw mogelijkheden (artikel 29).

Wabliëft?!

Je recht op onderwijs betekent dat de overheid ervoor moet zorgen dat minstens het lager onderwijs gratis en verplicht is. De overheid moet er ook voor zorgen dat je begeleiding krijgt bij je school-, studie- en beroepskeuze.

Straffen op school mogen je menselijke waardigheid niet aantasten. Een straf mag dus niet uitermate streng zijn. Vernederingen of geweld kunnen ook niet.

Je lessen moeten je kansen geven om je persoonlijkheid, je vaardigheden zoveel mogelijk te ontwikkelen. Geestelijk en lichamelijk. En het onderwijs moet je respect bijbrengen voor de rechten van de mens, voor culturele waarden en voor het milieu.

Hoe zit dat bij ons?

In België geldt voor alle kinderen vanaf 6 jaar de leerplicht. Van 6 tot 18 jaar hebben je ouders de plicht om je te laten leren. Vanaf 16 jaar – of 15 als je dan de eerste graad van het secundair onderwijs achter de rug hebt – mag je ook deeltijds leren. Leerplicht is geen schoolplicht: er zijn ook kinderen die thuis onderwijs krijgen.

In Vlaanderen probeert het decreet Gelijke Onderwijskansen ervoor te zorgen dat alle kinderen dezelfde kansen krijgen om te leren en zich te ontwikkelen. Het decreet heeft vooral aandacht voor kinderen uit kansarme milieus. Het wil in het onderwijs elke vorm van uitbuiting, achterstelling of discriminatie tegengaan.

Voor leerlingen die extra aandacht nodig hebben, is er buitengewoon onderwijs of geïntegreerd onderwijs als deze leerlingen kiezen voor een gewone school. Voor tuchtprocedures legt de wet strikte regels op. De regels die op je school gelden, moeten in je schoolreglement staan.

In vele ontwikkelingslanden gaan ruim honderd miljoen kinderen niet naar school: zestig miljoen meisjes en veertig miljoen jongens. Een op zes aardbewoners kan niet lezen of schrijven.

Je recht op een gezin

“ Sinds mijn ouders gescheiden zijn wordt ons gezin altijd maar groter. Stiefbroers en stiefzussen, een stiefvader, een stiefmoeder en dan nog een halfbroer. Waar hoor ik nu nog thuis? ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt het recht om op te groeien bij je ouders of om contact te houden als je niet met je twee ouders samenleeft (artikel 9).

Als ouders en hun kinderen niet in hetzelfde land wonen, moeten ze zich als gezin kunnen herenigen (artikel 10).

Je beide ouders zijn verantwoordelijk voor je de opvoeding (artikels 5 en 18).

Als je niet in je gezin kan leven, moet je bijzondere bescherming krijgen (artikel 20).

Adoptie kan alleen als het in jouw belang is (artikel 21).

Als je voor verzorging, bescherming of voor een medische behandeling uit je gezin wordt gehaald, dan moet regelmatig nagegaan worden of die situatie wel zo moet blijven (artikel 25).

Wablieft?!

Kinderen moeten kunnen opgroeien in hun gezin, met hun ouders. Je twee ouders zijn verantwoordelijk voor je opvoeding. Soms is dat moeilijk. Bijvoorbeeld omdat je ouders gescheiden zijn. Of soms wordt een kind uit zijn gezin gehaald en opgevangen in een instelling of in een pleeggezin. Een kind uit zijn gezin halen mag niet zomaar. Het mag alleen als daar ernstige redenen voor zijn en als het in het belang van het kind is. Als je geplaatst werd, moet er op regelmatige tijdstippen gekeken worden of die plaatsing nog wel nodig is en of je niet terug naar je ouders kunt.

Als je niet bij je twee ouders woont, heb je het recht om met je twee ouders persoonlijk contact te blijven houden.

Sommige kinderen worden geadopteerd. Dat kunnen kinderen zijn uit ons eigen land, maar ook uit het buitenland. Voor een kind geadopteerd kan worden, moet er zekerheid zijn dat adoptie de beste oplossing is. Kinderen uit het buitenland adopteren mag alleen als er in het land van herkomst geen andere opvangmogelijkheden zijn.

Het kan ook gebeuren dat je niet in hetzelfde land woont als je ouders. Bijvoorbeeld kinderen van vluchtelingen die van hun ouders gescheiden zijn. Of misschien woont één van je ouders in het buitenland? Dan moet de overheid alles doen om ervoor te zorgen dat je zo vlug mogelijk weer bij je ouders kunt zijn, of dat je contact met je twee ouders kunt blijven houden.

Hoe zit dat bij ons?

In België regelt het Burgerlijk Wetboek het ouderlijk gezag en de rechten en plichten die daaruit voortvloeien. De wet zegt waarover je ouders allemaal beslissingsrecht hebben en waarover ze toezicht mogen uitoefenen: waar je woont, je schoolkeuze of je geld bijvoorbeld. Eigenlijk geeft het ouderlijk gezag je ouders het recht om alle belangrijke keuzes in je opvoeding te maken. Die keuzes moeten wel in je belang zijn, en het liefst samen met jou overlegd worden.

Ook het recht op persoonlijk contact met je twee ouders staat in de Belgische wet. Alleen is dat recht in het Kinderrechtenverdrag een recht van het kind. In de Belgische wet is het een recht van de ouder, en dus niet uitdrukkelijk van het kind.

Als kinderen niet meer bij hun ouders kunnen blijven wonen, zijn er bij ons opvangmogelijkheden: een tehuis, een pleeggezin of adoptie. Ook als je geplaatst wordt, blijven je ouders verantwoordelijk voor je opvoeding, behalve als een rechter vindt dat je ouders die taak niet kunnen vervullen. Als je geadopteerd wordt, nemen je adoptiefouders definitief je opvoeding over.

Amnesty International schat dat er in de hele wereld tussen 100 en 150 miljoen straatkinderen zijn. De meeste van die kinderen worden opgejaagd in plaats van opgevangen.

Je recht op gezondheidszorg

“ Anorexia beheerst mijn leven. Ik wil wat doen aan mijn magerzucht, maar ik moet twee jaar wachten vooraleer ik naar een gespecialiseerd ziekenhuis kan. ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt recht op gezondheidszorg (artikel 24).

Je hebt recht op sociale zekerheid (artikel 26).

Wabliedt?!

Een goede gezondheid is een recht voor elk kind. Daarom moeten ouders en de overheid er werk van maken dat kinderen en jongeren zo gezond mogelijk opgroeien. Het is vooral belangrijk dat je geholpen wordt als je ziek bent of als je zorg nodig hebt. Dan moet je terecht kunnen bij een huisarts, in een ziekenhuis, bij een tandarts of een oogarts. Maar de overheid moet er ook voor zorgen dat de kans dat je ziek wordt heel klein is. Daarvoor zorgen bijvoorbeeld inentingsprogramma's tegen gevaarlijke ziekten.

In sommige landen bestaan er nog schadelijke tradities voor de gezondheid, zoals de besnijdenis van meisjes. Deze praktijken moeten verboden worden.

En de overheid heeft nog andere plichten tegenover kinderen: ervoor zorgen dat de kindersterfte vermindert, informeren over gezonde voeding en hygiëne en de wereldgezondheid verbeteren. Daarvoor moeten rijke en arme landen samenwerken.

Dikwijls kost het veel geld om je te laten verzorgen. De overheid moet ervoor zorgen dat gezondheidszorg voor iedereen betaalbaar blijft, zeker voor kinderen en jongeren.

Hoe zit dat bij ons?

Onze Grondwet garandeert in artikel 23 het recht op bescherming van je gezondheid en op sociale zekerheid. De Grondwet verweist niet uitdrukkelijk naar kinderen: gezondheidszorg is een grondrecht voor iedereen.

In Vlaanderen krijgen alle kinderen bijvoorbeeld basisgezondheidszorg. Kind & Gezin zorgt onder meer voor gratis inenting van kinderen tegen gevaarlijke ziektes. Elk kind is ook verplicht om naar het medisch schooltoezicht te gaan.

Je ouders kunnen aansluiten bij een ziekenfonds, waardoor je bezoek aan bijvoorbeeld de dokter, de tandarts of de logopedist betaalbaar wordt. Het ziekenfonds betaalt ook een deel van de ziekenhuiskosten terug. En heb je hulpmiddelen nodig zoals een rolstoel? Dan bestaan er diensten die dat voor je ouders gemakkelijker en betaalbaar maken. Toch blijft gezondheidszorg voor vele gezinnen erg duur en niet altijd even toegankelijk.

Elk jaar sterven er in de wereld bijna elf miljoen kinderen vóór hun vijfde verjaardag door een gebrek aan gezondheidszorg. Ze sterven door ziektes als verkoudheid, griep, mazelen, malaria of diarree. Die ziekten zijn eigenlijk makkelijk te genezen.

je recht op bescherming

Het woord 'bescherming' is al een paar keer gevallen. Het Kinderrechtenverdrag beschermt bijvoorbeeld je privacy of beschermt je als je niet bij je ouders kunt wonen.

Op deze pagina's gaat het over rechten die je als minderjarige beschermen tegen allerlei vormen van geweld: mishandeling, onwettige opsluiting, ontvoering, kinderhandel of kinderarbeid bijvoorbeeld. Het Kinderrechtenverdrag komt ook op voor de bescherming van minderjarigen tegen illegaal druggebruik.

“ Te dom, te lui, te dik, ongewenst.
Dat is het enige wat ik thuis hoor. ”

bescherming tegen geweld

Wat zegt het Verdrag?

Je moet beschermd worden tegen alle vormen van geweld:

- Mishandeling en verwaarlozing (artikel 19).
- Seksuele uitbuiting en seksueel misbruik (artikel 34).
- Kinderhandel en ontvoering (artikel 35).
- Alle andere vormen van uitbuiting (artikel 36).

Wablieft?!

Niemand mag geweld tegen je gebruiken. Je ouders niet, maar ook bijvoorbeeld je leerkracht, je sportmonitor, je buurman of andere jongeren niet.

Volwassenen moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat je geen slachtoffer wordt van geweld. Dat wil zeggen: van geen enkele vorm van geweld. Fysiek geweld zoals schoppen of slaan, psychisch geweld zoals schelden, pesten of vernederen, en verwaarlozing zoals je niet verzorgen of je geen eten geven.

Niemand mag seksuele handelingen met je stellen tegen je zin of als je er nog te jong voor bent. Minderjarigen mogen geen slachtoffer worden van prostitutie. Kinderpornografie is verboden. Kinderhandel en ontvoering mogen natuurlijk ook niet. Kinderen mogen dus niet verkocht worden als adoptiekind, meid, arbeider of prostitué. Als je toch slachtoffer zou worden van geweld, moet je kunnen rekenen op aangepaste hulp.

Hoe zit dat bij ons?

Onze Grondwet zegt in artikel 22bis dat elk kind recht heeft op eerbiediging van zijn morele, lichamelijke, geestelijke en seksuele integriteit. Het Strafwetboek voegt daar nog aan toe dat lichamelijk geweld strafbaar is. En als het over kinderen gaat, zijn de straffen nog zwaarder. Om kinderen en jongeren te beschermen tegen seksueel misbruik, is seks met iemand die nog geen 16 jaar is strafbaar.

Maar kindermishandeling moet niet altijd opgelost worden door te straffen. En slachtoffers van geweld moeten zeker ook geholpen worden. Daarom zijn er diensten waar je terecht kunt voor informatie, advies en hulp.

Explosieve stijging kinderprostitutie in Nederland. Het aantal minderjarigen dat in Nederland gedwongen in de prostitutie werkt, liep in 2004 naar schatting op tot 15.000.

bescherming tegen drugmisbruik

“ We mogen geen sigaretten meer kopen zolang we geen 16 zijn. Om ons te beschermen, zegt de overheid. Dat klinkt goed, maar ondertussen vergassen mijn kettingrokende ouders me thuis. ”

Wat zegt het Verdrag?

Je moet beschermd worden tegen het illegale gebruik van verdovende middelen. En je mag niet ingezet worden bij de productie van en de handel in die middelen (artikel 33).

Wablieft?!

De overheid en de volwassenen moeten je beschermen tegen het illegaal gebruik van alle middelen die je denken en voelen, je wil en je handelen beïnvloeden. Het gaat vooral om drugs die bij wet verboden zijn, zoals xtc, cannabis, lsd, heroïne of snuifmiddelen. Maar ook nicotine, slaap- en kalmeermiddelen, antidepressiva, amfetamines en alcohol hebben een verdovend, opwekkend of bewustzijnsveranderend effect. Je moet dus ook beschermd worden tegen het oneigenlijke gebruik van die 'aanvaarde' middelen.

En je mag niet betrokken worden bij de aanmaak van of de handel in drugs.

Hoe zit dat bij ons?

In België is er de drugswet. Die verbiedt minderjarigen uitdrukkelijk om bepaalde drugs te bezitten en te gebruiken. De drugswet gaat over illegale roesmiddelen: cannabis, lsd, cocaïne, xtc, heroïne of amfetamines. Voor minderjarigen geldt een absoluut verbod: ook een 'jointje' mag dus niet. Voor volwassenen eigenlijk ook niet, maar zij worden in bepaalde gevallen niet vervolgd.

Ook voor alcohol en tabak bestaan er wettelijke verbodsregels: zo is het in België verboden om aan minderjarigen sterke drank te verkopen. Zelfs cocktails met sterke drank – en dus ook breezers en alcopops – zijn verboden voor minderjarigen. Vanaf 16 jaar mag je op cafés, in jeugdhuizen of op festivals wel bier, wijn of cider drinken. Ook is het verboden om jongeren onder 16 jaar tabak te verkopen. Roken zelf is niet uitdrukkelijk verboden voor jongeren, behalve in openbare gebouwen en op andere plaatsen waar er een rookverbod geldt voor iedereen.

In Brazilië worden straatkinderen verplicht om drugskoerier te worden. Ze verdienen hun geld door drugs te verkopen. Veel van die kinderen worden zelf zware gebruikers.

bescherming tegen ontvoering naar het buitenland

“ Mijn vader is uitgeweken naar Portugal. Daar heeft de rechter beslist dat ik bij hem moet wonen, en hier zegt de rechter dat ik bij mijn moeder mag blijven. Ik durf niet meer bij hem op bezoek gaan. Stel dat hij me daar houdt. ”

Wat zegt het Verdrag?

Je moet beschermd worden tegen ongeoorloofde overbrenging naar het buitenland (artikel 11).

Wabliëft?!

De overheid moet er alles voor doen om te voorkomen dat één van je ouders of iemand anders je ontvoert en je in het buitenland vasthoudt. Als dat toch gebeurt, moet de overheid proberen om je te laten terugkeren. Ontvoering door ouders naar het buitenland kan bijvoorbeeld gebeuren als ouders scheiden en één ouder verhuist naar het buitenland. Als die ouder de kinderen meeneemt zonder toestemming van de andere ouder of van de rechter, dan is er sprake van ontvoering. Dat is ook zo als een kind niet op tijd thuisgebracht of teruggestuurd wordt. Niet alleen ouders, maar ook grootouders, familieleden of andere mensen kunnen zich schuldig maken aan internationale kinderonvoering. Om ontvoering te voorkomen en om ontvoerde kinderen snel terug te laten komen naar hun eigen land, moeten landen met elkaar overeenkomsten afsluiten.

Hoe zit dat bij ons?

België sloot akkoorden af met alle landen waarnaar regelmatig kinderen ontvoerd worden. De Belgische overheid richtte pas ook een Aanspreekpunt Internationale Kinderontvoeringen op. Dat Aanspreekpunt helpt en begeleidt slachtoffers van kinderonvoering door ouders. Ook organisaties zoals Child Focus helpen en ondersteunen slachtoffers van verdwijningen en ontvoeringen. Toch overheerst nog altijd een gevoel van machteloosheid als kinderen na een ontvoering in het buitenland zitten. Zeker als er zowel in België als in het buitenland procedures lopen voor een verblijfsregeling, kunnen ook politiediensten of organisaties die slachtoffers ondersteunen soms weinig hulp bieden.

Er zijn steeds meer internationale kinderonvoeringen. Vanuit België worden kinderen door hun ouders vooral ontvoerd naar Frankrijk, Nederland, Turkije, Italië, Marokko, Spanje en de Verenigde Staten.

bescherming tegen **kinderarbeid**

“ Het plukseizoen op onze fruitkwekerij is weer begonnen. Ik werk graag mee met al die jobstudenten. Maar dat schijnt nu niet te mogen. Te jong. Komaan, ik wil het toch zelf!? ”

Wat zegt het Verdrag?

Je moet beschermd worden tegen economische uitbuiting (artikel 32).

Wabliëft?!

De overheid moet je beschermen tegen kinderarbeid. En dan hebben we het niet over de afwas of andere klusjes thuis en op school.

Wil dat zeggen dat je helemaal niet mag werken? Nee, maar wel dat je niet verplicht mag worden om te werken. Je mag ook geen gevaarlijk werk doen of werk dat schadelijk is voor je gezondheid of voor je lichamelijke of geestelijke ontwikkeling. Gaan werken is ook verboden als je daardoor geen tijd meer hebt om naar school te gaan, met andere mensen om te gaan of je te ontfspannen.

Is helpen in de zaak van je ouders dan kinderarbeid? Soms wel en soms niet. Dat hangt van de omstandigheden af.

Om je te beschermen tegen misbruik door werkgevers of tegen werk dat schadelijk voor je is, moet de overheid wetten maken. Die wetten moeten minstens afspraken vastleggen over: de minimumleeftijd vanaf wanneer bepaald werk toegelaten is, op welke tijden je mag werken en onder welke voorwaarden. Werkgevers die misbruik van je maken en deze wetten overtreden, moeten gestraft worden.

Hoe zit dat bij ons?

In België is kinderarbeid strikt gereguleerd. In principe mag je pas werken en een loon krijgen vanaf je 15 jaar. Vanaf dan mag je een studentenjob hebben. Maar aan die studentenjob zijn heel wat voorwaarden verbonden, zoals het soort werk dat je mag doen, op welke uren je mag werken, hoeveel je mag werken en hoe je je loon kunt ontvangen. Toch mag je uitzonderlijk vóór je vijftiende verjaardag gaan werken. Denk maar aan kinderen die meelopen in modeshows of jonge acteurs en zangers. Aan deze kinderarbeid zijn nog strengere voorwaarden verbonden dan aan studentenarbeid.

Kinderarbeid komt het meest voor in Azië, Afrika en Zuid-Amerika. Daar moeten 250 miljoen kinderen elke dag weer zwaar en gevaarlijk werk doen, vooral in landbouw en industrie. Het gaat meestal om erg jonge kinderen.

speciale beschermrechten voor kwetsbare minderjarigen

Het Kinderrechtenverdrag zegt dat alle kinderen en jongeren gelijkwaardig zijn.

Maar sommige jongeren zijn kwetsbaarder dan andere: kinderen van vluchtelingen bijvoorbeeld, jongeren met een handicap of slachtoffers van geweld. Ook minderheden, kindsoldaten of minderjarigen die een misdrijf pleegden, hebben extra bescherming nodig.

Sommige artikelen uit het Kinderrechtenverdrag vragen speciale aandacht voor de bescherming van erg kwetsbare groepen kinderen en jongeren.

je rechten als je een handicap hebt

“ Ik ga graag zwemmen,
maar mijn rolstoel past
niet tussen de deuren
van de kleedhokjes. ”

Wat zegt het Verdrag?

Als je een handicap hebt, heb je recht op bijzondere zorg en onderwijs (artikel 23).

Wabliedft?!

Ook als je een verstandelijke of een lichamelijke beperking hebt, moet je een volwaardig en behoorlijk leven kunnen leiden. Daarom moet de overheid extra inspanningen leveren om ervoor te zorgen dat kinderen met een handicap zo zelfstandig en zo actief mogelijk kunnen meedraaien in de samenleving. Daarvoor hebben kinderen met een handicap recht op bijzondere zorg. En op hulpmiddelen zoals een rolstoel bijvoorbeeld. Ze moeten ook regelmatig – betaalbaar of zelfs gratis – naar bijvoorbeeld de kinesist kunnen gaan.

Al die inspanningen van de overheid moeten ervoor zorgen dat kinderen met een handicap toegang krijgen tot onderwijs, gezondheidszorg, revalidatie, de voorbereiding op een beroep en vrijetijdsbesteding.

Hoe zit dat bij ons?

De overheid subsidieert instellingen en diensten die kinderen met een handicap bijstaan. En met een persoonlijk assistentiebudget kunnen mensen met een handicap zich thuis laten bijstaan door hulpverleners. De laatste jaren doet de overheid meer inspanningen om kinderen met een handicap les te laten volgen op een gewone school. Maar ook bij ons is het voor kinderen met een handicap nog altijd niet evident om volwaardig deel te nemen aan de samenleving.

40 miljoen kinderen in de wereld hebben een middelzware tot ernstige handicap. Daarvan woont meer dan 85 procent in ontwikkelingslanden. Ouders hebben daar vaak niet de middelen om hun kinderen de noodzakelijke zorg te geven.

Je rechten als **slachtoffer** van geweld

“ Mijn moeder mocht van de agent niet bij mij blijven toen ik aangifte wilde doen van verkrachting. Ik voelde me opnieuw zo kwetsbaar. ”

Wat zegt het Verdrag?

Als je het slachtoffer wordt van geweld moet je een aangepaste behandeling krijgen (artikel 39).

Wablieft?!

Kinderen moeten beschermd moeten worden tegen alle vormen van geweld. Word je toch slachtoffer van verwaarlozing, uitbuiting of misbruik, van oorlog of van andere vormen van wrede of onmenselijke behandeling of bestraffing? Dan moet je zowel lichamelijk als psychisch kunnen herstellen. Daarvoor moet je terecht kunnen bij diensten die slachtoffers helpen. Je moet een aangepaste behandeling krijgen die ervoor zorgt dat je zo snel mogelijk herstelt, dat je je weer goed voelt in je vel en dat je weer je gewone leven kunt opnemen.

Hoe zit dat bij ons?

Geweld tegenover kinderen en jongeren is strafbaar. Als ouders gevat worden, krijgen ze een straf.

Voor slachtoffers van geweld bestaan er diensten die advies, hulp en bijstand geven. De diensten voor slachtofferhulp bijvoorbeeld. Maar je kunt ook het slachtoffer zijn van geweld door je ouders. Dan kun je terecht bij het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg of het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling.

je rechten als je tot een **minderheid** behoort

“ Op school mag ik geen Arabisch spreken. Tijdens de lessen, oké. Maar op de speelplaats? ”

Wat zegt het Verdrag?

Je hebt het recht om je eigen cultuur en godsdienst te beleven en om je eigen taal te spreken als je tot een minderheid behoort (artikel 30).

Wablieft?!

Als je tot een minderheid behoort, bijvoorbeeld omdat je een andere godsdienst hebt of omdat je een andere taal spreekt, dan moet je in je eigen omgeving je eigen godsdienst kunnen beleven en je taal kunnen spreken.

Hoe zit dat bij ons?

In ons land zijn er zes erkende godsdiensten: islam, jodendom en vier christelijke (naast de katholieken zijn dat de protestanten, anglicanen en orthodoxen). Op school kun je al dan niet kiezen voor een van de zes godsdienstcursussen of voor niet-confessionele zedenleer. Heb je nog een andere godsdienst? Dan mag je die beleven in je privéleven.

In Vlaanderen hebben allochtone kinderen het recht om met elkaar hun eigen taal te spreken. Als ze hier naar school gaan, mogen ze daar hun eigen cultuur beleven, maar de lessen volgen ze wel in het Nederlands. Misschien lijkt dat niet logisch, maar de twee rechten kunnen elkaar perfect aanvullen zonder met elkaar te botsen. De overheid richtte ook een Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding op om de rechten van minderheden te verdedigen, en om racisme, mensenhandel en sociale uitsluiting te bestrijden.

In de Verenigde Staten hebben de indianen amper nog het recht om hun eigen cultuur en religie te beleven. Ze werden verdreven naar reservaten. De jongeren dragen daar nog altijd de gevolgen van. Ze hebben bijvoorbeeld een ongelijke toegang tot onderwijs. Jonge indianen zitten vaak klem tussen de wens om uit te breken uit de reservaten en de onmogelijkheid om daarbuiten een leven op te bouwen en hun cultuur toch te behouden.

je rechten als je vluchteling bent

“ Rustan en ik zijn al vrienden sinds de kleuterklas. Nu hij 14 is moet hij ineens met zijn ouders terug naar Tsjetsjenië. ”

Wat zegt het Verdrag?

Als je vluchteling bent, moet je bijzondere bescherming krijgen (artikel 22).

Wabliëft?!

Je bent een vluchteling als je vlucht uit het land waar je geboren bent, omdat er bijvoorbeeld oorlog is of omdat je behoort tot een minderheid die in je land vervolgd wordt. Als het duidelijk is dat je een vluchteling bent, dan moet het land waar je naartoe vlucht of waar je asiel zoekt je goed opvangen. Het maakt niet uit of je met of zonder je ouders vlucht. Je moet altijd bijzondere bescherming krijgen. Dat betekent dat je recht hebt op onderwijs, huisvesting en gezondheidszorg. Als je vlucht zonder je ouders of andere familieleden, dan moet je dezelfde bescherming krijgen als Belgische kinderen en jongeren die ook niet in hun eigen gezin kunnen wonen. Bovendien moet de overheid dan alles doen om ervoor te zorgen dat jij en je ouders weer bij elkaar kunnen wonen.

Hoe zit dat bij ons?

De Conventie van Genève zegt dat elk land verplicht is om mensen, die in hun land het risico lopen op vervolging, als vluchteling op te vangen en te beschermen. België heeft deze Conventie ondertekend.

Om erkend te worden als vluchteling, moet je eerst asiel aanvragen. Die asielprocedure sleept soms jaren aan. Als minderjarigen of gezinnen erkend worden als vluchteling kunnen zij bescherming en ondersteuning krijgen. Alle rechten uit het Kinderrechtenverdrag gelden in principe voor elk kind op Belgisch grondgebied, dus ook voor vluchtelingenkinderen. Alleen maakte België voorbehoud voor vreemdelingen zonder de juiste papieren. Die kinderen blijven ook hier een erg kwetsbare groep, met eigen noden en behoeften.

Wordt een asielaanvraag afgewezen? Dan moeten de afgewezen gezinnen België verlaten. Dat leidt meestal tot menselijke drama's: doordat de asielaanvraag zo lang aansleept, verblijven die vluchtelingen vaak al jaren in België. Als ze na hun afwijzing toch in België blijven, worden ze beschouwd als illegalen. Kinderen van illegalen zijn extra kwetsbaar.

Je rechten als je een misdrijf pleegde

“ Ik werd bijna de hele nacht ondervraagd. De politie beweerde dat ik een gsm gestolen had. Ze wilden dat ik bekende, maar ik heb niets gedaan. ”

Wat zegt het Verdrag?

Als je verdacht wordt van of veroordeeld wordt voor een misdrijf, heb je recht op een menswaardige behandeling, rekening houdend met je leeftijd (artikel 40).

Je moet beschermd worden tegen wrede behandeling en onwettige vrijheidsberoving (artikel 37).

Wablieft?!

Als je een misdrijf pleegde of als je daarvan verdacht wordt, heb je recht op een eerlijke en menswaardige behandeling. Bovendien moeten politiemensen of rechters in de manier waarop ze met je omgaan rekening houden met je leeftijd.

Je mag ook niet willekeurig gestraft worden. Daarvoor moet je echt wel een wet overtreden hebben. Je hebt het recht om je te verdedigen of om je te laten verdedigen. Als je een andere taal spreekt, heb je recht op bijstand van een tolk. En ook je privéleven moet beschermd worden.

Je mag niet onderworpen worden aan foltering of aan wrede en onmenselijke behandeling of bestraffing. Je mag ook niet zomaar willekeurig of zonder reden opgesloten worden. En ook de doodstraf of een levenslange gevangenisstraf zijn verboden. Je mag dus alleen als uiterste maatregel opgesloten worden in een gevangenis, als alle andere middelen uitgeput zijn.

Word je toch opgesloten? Dan moet je een aangepaste behandeling krijgen. De gevangenisstraf moet zo kort mogelijk zijn en je mag niet samen met volwassenen opgesloten worden. Je hebt ook recht op contact met je familie en op juridische bijstand.

Bovendien moeten er wetten, procedures en straffen zijn, speciaal voor minderjarigen die een misdrijf pleegden. En als minderjarigen toch gestraft worden, moeten ze begeleiding – zoals onderwijs of een beroepsopleiding – en toezicht krijgen.

Hoe zit dat bij ons?

In België bestaan er aparte wetten en decreten voor minderjarigen. De Wet op de Jeugdbescherming van 1965 bijvoorbeeld, of de gecoördineerde decreten van de Bijzondere Jeugdbijstand. Daarin staat welke maatregelen een rechter kan nemen tegen minderjarigen die een misdrijf pleegden. In uitzonderlijke gevallen – zoals voor moord – kunnen jongeren toch berecht worden zoals volwassenen. Je komt dan in het volwassen strafrechtstelsel terecht en niet meer voor de jeugdrechter.

De Grondwet en de Strafwet beschermen je tegen geweld, dus ook tegen foltering of wrede behandeling en bestraffing. In België bestaat de doodstraf niet meer. En opsluiting van minderjarigen kan volgens de Wet op de Jeugdbescherming en de regels over bijzondere jeugdbijstand alleen maar als er geen andere hulp mogelijk is of als opsluiting nodig is. Als jongeren opgesloten worden, verblijven ze in instellingen die alleen maar jongeren opvangen, als je tenminste niet naar het volwassen rechtstelsel werd doorverwezen.

In Congo-Kinshasa werden in juni 2005 honderden straatkinderen opgepakt door de politie. Ze werden beschuldigd van 'landloperij'. Ze kwamen in overvolle gevangenissen terecht. Ze kregen geen uitleg, en geen eerlijk proces.

je rechten als **kindsoldaat**

Wat zegt het Verdrag?

Kinderen onder 15 jaar mogen niet meedoen aan vijandige conflicten (artikel 38).

Wablieft?!

Zolang je jonger bent dan 15 jaar, mag je niet ingelijfd worden in het leger of ingezet worden in oorlogen. Je mag dus geen kindsoldaat worden. Als je ouder bent dan 15 jaar, is dat volgens het Verdrag in principe niet verboden. Toch stelt het Verdrag ook dan nog een grens: als jongeren tussen 15 en 18 jaar zich aanbieden of gerekruteerd worden als kindsoldaat, dan moet de legerleiding voorrang geven aan de oudste kandidaat-soldaten.

Als je toch terecht komt in een oorlogssituatie, moeten volwassenen je zo goed mogelijk beschermen. En als oorlogsslachtoffer heb je recht op verzorging.

In 2000 werd het Kinderrechtenverdrag aangevuld met een 'kindsoldatenprotocol': een nieuw internationaal verdrag dat de minimumleeftijd voor soldaten op 18 jaar brengt.

Hoe zit dat bij ons?

Op een van de vele oorlogsgraven in de Westhoek staat: John Condon. Age 14. Hij was wellicht de jongste kindsoldaat die hier sneuvelde in de Eerste Wereldoorlog (1914-1918). Ondertussen is dat gelukkig geschiedenis en bestaan er hier en nu geen kindsoldaten meer.

Wereldwijd zijn meer dan een half miljoen kinderen en minderjarigen ingelijfd in legers. In meer dan vijftientig landen zijn er nog kindsoldaten. Soms zijn ze maar zeven jaar oud.

Informatie over je rechten

Wil je meer informatie over het Kinderrechtenverdrag en over je rechten?

Contacteer de Kinderrechtswinkel.

info@kinderrechtswinkel.be

Tel: 070-21 00 71

www.kinderrechtswinkel.be

Klacht over je rechten

Heb je ook het gevoel dat je niet correct wordt behandeld? Zocht je overal hulp, maar wil of kan niemand iets doen? Klop dan aan bij de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat. Of het nu gaat om een situatie op school, in de sportclub, op straat, in de jeugdbeweging,... Of je voelt je slecht behandeld door de overheid of een officiële dienst? Bel, mail of surf en wij helpen je verder.

Zit je vast? Contacteer dan de Klachtenlijn.

www.kinderrechten.be

klachtenlijn@kinderrechten.be

Tel: 0800 20 808

Deze brochure is een uitgave (maart 2006) van het **Kinderrechtencommissariaat**, in samenwerking met **Kinderrechtswinkels vzw**.

Redactie

Dominique van den Akker
Mark Van Bogaert

Copywriting

Mark Van Bogaert

Concept en vormgeving

Funcke & Co (www.funcke.be)

Fotografie

Frederik Leemans
Imagebank
stock.xchng

Tekeningen

Nix

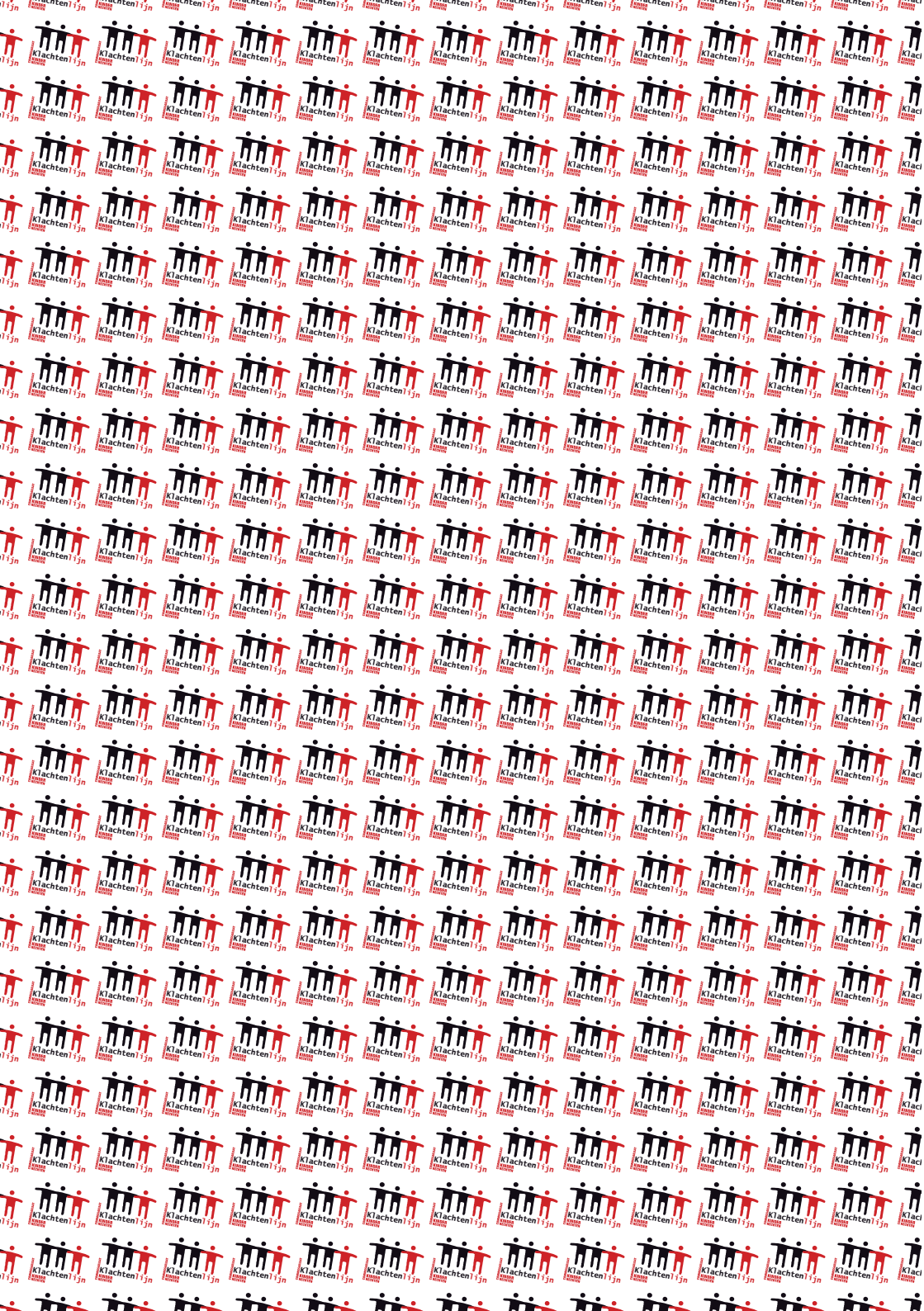
Druk

Artoos

Verantwoordelijke uitgever

Bruno Vanobbergen
Kinderrechtencommissaris
Leuvenseweg 86
1000 Brussel

Think

Het Kinderrechtenverdrag heeft in België kracht van wet. Het gaat over de rechten van al wie jonger is dan 18 jaar. Wat betekent het Verdrag? Wat staat er eigenlijk in? Wat mag je er als jongere van verwachten?

people think

kinder
RECHTSWINKEL

COMMISSARIAT
KINDER
RECHTEN

DETECTEERT
SIGNALEERT
ADVISEERT